

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 18 marca 2020 r.

Adam Bodnar

XI.816.17.2017.MS

Pani
Bernadetta Wąchała-Gawełek
Przewodnicząca Rady Gminy Łącko
Urząd Gminy Łącko
33-390 ŁĄCKO
radagminy@lacko.pl

Szanowna Pani Przewodnicząca,

W dalszym ciągu oczekuję na podjęcie przez władze samorządowe gminy Łącko kompleksowych działań zmierzających do poprawy warunków mieszkaniowych na osiedlu romskim w Maszkowicach. Podniesienie standardu życia na osiedlu uważam za **obowiązek władz samorządowych**, wynikający zarówno z ciężących na samorządzie zadań własnych, jak i zawartego w art. 30 Konstytucji RP nakazu poszanowania i ochrony godności człowieka, adresowanego do wszystkich organów władz publicznych, także do władz gminy. Zaangażowanie władz samorządowych nie może przy tym być uzależniane od nastrojów większościowej części społeczności lokalnej. Za niedopuszczalne uważam też przywoływanie negatywnych zachowań niektórych mieszkańców osiedla jako argumentu mającego uzasadniać beczynność samorządu w zakresie świadczenia Romom pomocy mieszkaniowej. Takie podejście władz samorządowych sankcjonuje bowiem pewną formę „odpowiedzialności zbiorowej” maszkowickich Romów i samo w sobie jest przejawem dyskryminującej stygmatyzacji.

Nadal liczę, że plan poprawy warunków mieszkaniowych na osiedlu romskim, który według informacji przekazanych przez Panią Przewodniczącą w piśmie z dnia 1 lipca 2019 r. (ozn.: 0004.9.2019) miał już wstępnie zostać zaakceptowany przez Radę Gminy, możliwie najszybciej znajdzie się w fazie realizacji. Jak wynika z *Wykazu dotacji celowych na realizację w 2020 r. zadań Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014 – 2020*, dostępnego na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji¹, w bieżącym roku na zadania związane z poprawą warunków przestrzennych i infrastrukturalnych na osiedlu romskim w Maszkowicach gmina Łącko

¹ <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/romowie/program-integracji-spol/2020/11055,Program-integracji-spolnosci-romskiej-w-roku-2020.html>

otrzymała z *Programu romskiego* kwotę 720 tysięcy zł. Dodatkowo 400 tysięcy zł gmina pozyskała na budowę infrastruktury wodociągowej. Jestem przekonany, że środki te, jeżeli zostaną wykorzystane efektywnie, mogą przyczynić się do podniesienia standardów mieszkaniowych na osiedlu i poprawy poziomu życia tych jego mieszkańców, którzy obecnie egzystują w warunkach urągających godności człowieka.

Efektywność działań pomocowych zależy jednak od tego, czy gmina właściwie zidentyfikuje potrzeby mieszkańców osiedla i odpowiednio zaplanuje kolejne etapy inwestycji. Temu właśnie służyć miała wizja lokalna, o której wspominałem w swojej wcześniejszej korespondencji. W odpowiedzi na sugestię przeprowadzenia takiej wizji, w piśmie z dnia 13 grudnia 2019 r. (ozn.: 0004.21.2019), przedstawiła Pani Przewodnicząca dane pochodzące z ewidencji budynków na osiedlu, które ujawniają jedynie ogólną liczbę osób tam zameldowanych. Informacja ta została uzupełniona o dane dotyczące liczby mieszkańców korzystających z różnych form pomocy socjalnej oraz informację na temat aktualnego stanu toczących się postępowań w przedmiocie nakazu rozbiórki budynków będących samowolami budowlanymi. Wszystkie te informacje nie dają jednak żadnej wiedzy o tym, jaka jest rzeczywista sytuacja mieszkaniowa na osiedlu romskim, ile osób mieszka w poszczególnych budynkach, zwłaszcza samowolach budowlanych, jakie panują w nich warunki i które rodziny w pierwszej kolejności powinny otrzymać niezbędną pomoc. Brak takich informacji oznacza, że **władze samorządowe gminy Łącko nie dysponują rzetelną wiedzą na temat sytuacji socjalno – bytowej lokalnej społeczności romskiej.**

Problem samowoli budowlanych na maszkowickim osiedlu jest poważnym problem społecznym, którego nie rozwiąże wydanie, ani tym bardziej wykonanie decyzji organów nadzoru budowlanego nakazujących rozbiórkę nielegalnie postawionych budynków. Warto przy tym pamiętać, o czym niejednokrotnie już wspominałem, że ewentualne wykonanie takich decyzji postawi przed gminą Łącko zadanie zapewnienia niezbędnej pomocy socjalnej wszystkim osobom, które utracą jedyne miejsce zamieszkania. Romowie pozostaną bowiem mieszkańcami gminy Łącko, a zaspokojenie ich zbiorowych potrzeb nadal będzie obowiązkiem władz samorządowych. Trudno natomiast stwierdzić, czy gmina Łącko jest na taką okoliczność przygotowana i czy władze gminy są świadome, ile osób dotkniętych może zostać problemem bezdomności. Jediną realną szansą dla Romów z Maszkowic pozostaje zatem rewitalizacja terenu osiedla, polegająca na zastąpieniu obecnej, w dużej części nielegalnej zabudowy nowymi, jedno lub wielorodzinnymi budynkami mieszkalnymi. Niezrozumiałe pozostaje przy tym dla mnie stanowisko Pani Przewodniczącej zawarte w przywołanym już wyżej piśmie z dnia 13 grudnia 2019 r., jakoby postępowania prowadzone przez inspektorów nadzoru budowlanego w sprawach samowoli budowlanych uniemożliwiały gminie podjęcie działań zmierzających do polepszenia warunków mieszkaniowych na osiedlu. W swoim piśmie nie wskazała Pani Przewodnicząca, jakie konkretnie przepisy prawa mają uniemożliwiać zastąpienie samowoli budowlanych nowymi budynkami, które w założeniu spełniać będą wymogi prawa i zostaną

wykonane przez gminę jako inwestora, który dysponuje tytułem prawnym do nieruchomości.

W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2018 r. poz. 2179, z późn. zm.), ponownie zwracam się do Pani Przewodniczącej z uprzejmą prośbą o podjęcie działań, których efektem, w pierwszej kolejności, będzie rzetelne oszacowanie potrzeb mieszkaniowych Romów z osiedla w Maszkowicach, a następnie przygotowanie kompleksowego i szczegółowego planu poprawy warunków infrastrukturalnych na tym osiedlu. Na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy proszę też o informację, czy ustalone zostały już konkretne cele (zadania), na które przeznaczona zostanie kwota 720 tysięcy zł pozyskana przez gminę Łącko z *Programu romskiego*. W tym zakresie proszę również o przesłanie do mojego Biura kopii wszystkich wniosków składanych przez gminę do ww. *Programu* na rok 2020. Byłbym również zobowiązany za szczegółowe uzasadnienie zawartej piśmie Pani Przewodniczącej opinii, z której wynika, co przypomnę, że postępowania prowadzone przez inspektorów nadzoru budowlanego uniemożliwiają zastąpienie (czyli *de facto* rozbiórkę) budynków będących samowolami budowlanymi nowymi formami zabudowy. Proszę m.in. o wskazanie konkretnych przepisów prawa, które w Pani ocenie świadczą o braku możliwości podjęcia takich działań.

Zdaję sobie sprawę, że w sytuacji zagrożenia epidemicznego i rosnącej skali zakażeń koronawirusem w Polsce wiele działań i planów tworzonych przez samorządy zostanie odłożona w czasie. Nie oznacza to jednak, że tracą one na ważności. Dlatego też, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 17 ust. 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich byłbym zobowiązany, gdyby zechciała Pani Przewodnicząca udzielić odpowiedzi na niniejsze wystąpienie **w terminie 14 dni** od daty jego otrzymania.

Z poważaniem

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Pan Jan Dziejna
Wójt Gminy Łącko
gmina@lacko.pl